

FI lausuntopyyntö VV

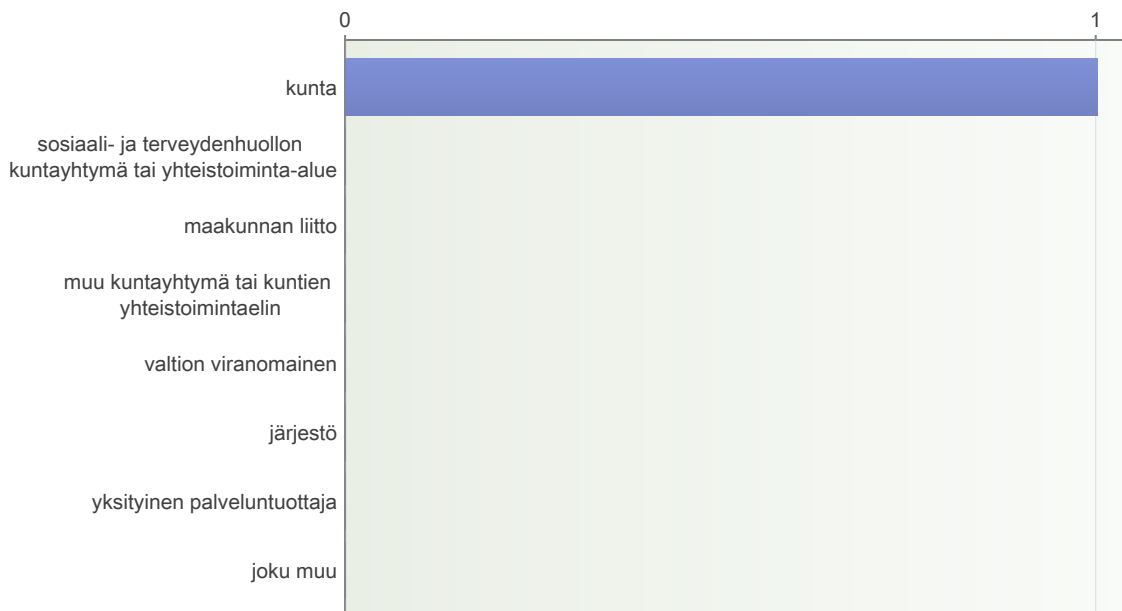
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Lapinlahden kunta	Anja Mähönen	Antti Jokikokko, p. 040 4883 211 antti.jokikokko@lapinlahti.fi	14.3.2017	Kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

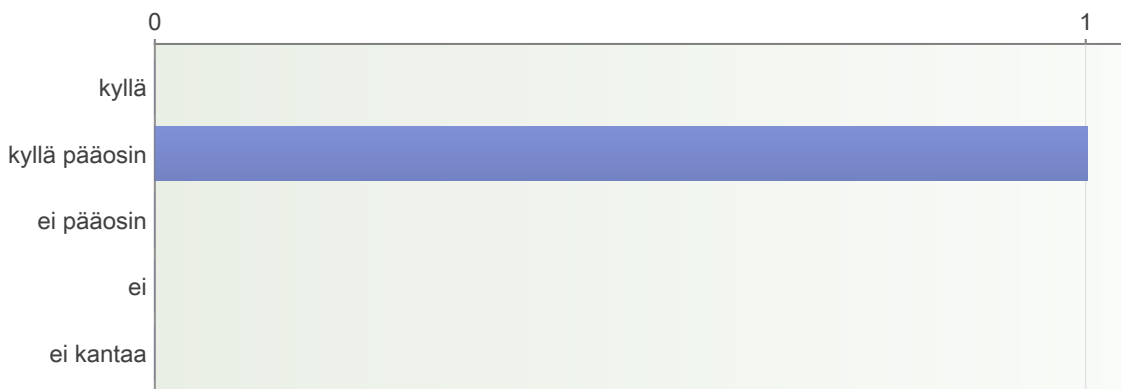
4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Järjestämisvastuun siirtyminen kuntaa merkittävästi suuremmille toimijoille luo periaatteessa edellytyksiä parantaa alueellisesti sosiaali- ja terveystalvueluiden yhdenvertaisuutta. Väestöryhmien välisen yhdenvertaisuuden parantamiseen sillä ei kuitenkaan ole välttämättä vaikutuksia. Lausunnolla oleva valinnanvapausmalli ei kuitenkaan tue parhaalla mahdollisella tavalla yhdenvertaisuuden saavuttamista. Maakuntien välisten erojen lisäksi väestön alueellinen eriarvoisuus maakuntien välillä on ilmeistä, koska yksityistä palveluntarjontaa syntyy oletettavasti erityisesti maakuntakeskuksiin ja niiden välittömään läheisyyteen.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

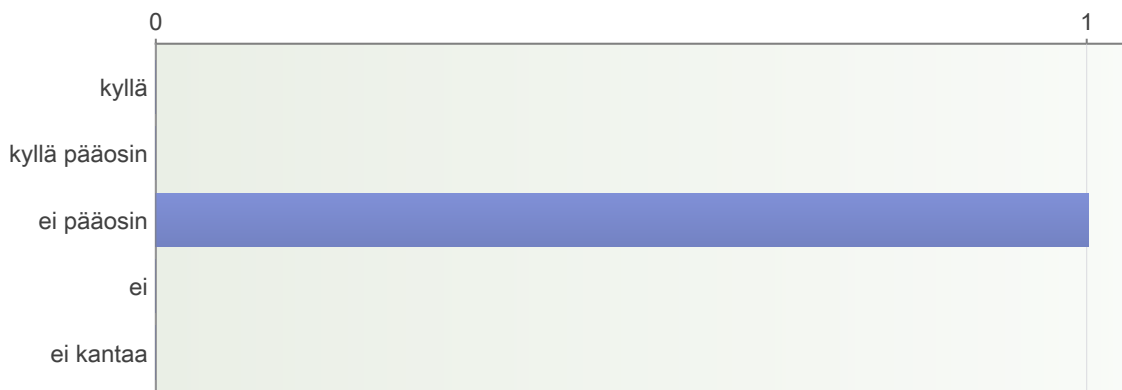
6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Periaatteessa asiakkaan vaikutusmahdollisuus omiin palveluihin lisääntyy, kun hän voi valita palveluntuottajan. Muutos tuo todennäköisesti ainakin väestötiheille alueille lisää palveluntarjontaa ja parantaa siten palvelun saatavuutta. Harvaan asutuilla alueilla uutta palvelutuotantoa ei kuitenkaan synny. Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet jakaantuvat siis alueellisesti epätasaisesti.

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

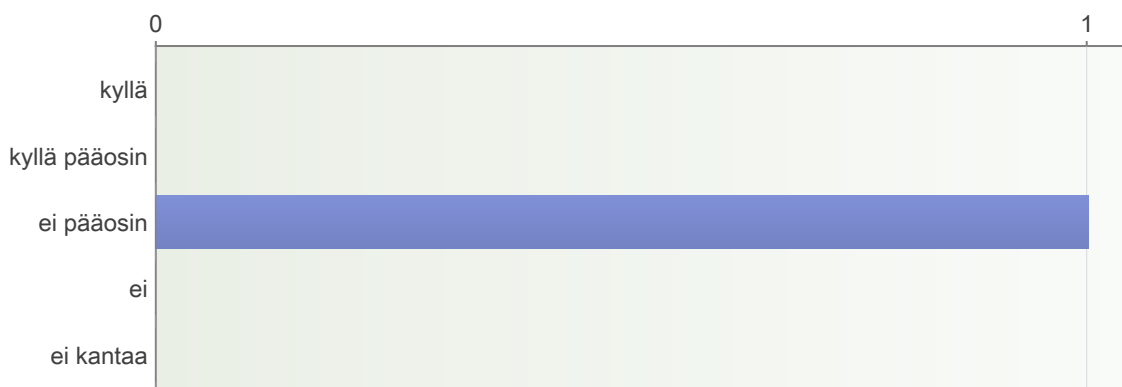
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Keskuskaupungeissa joihin syntyy uutta palvelutoimintaa uudistus parantaa asiakkaan mahdollisuuksia hakeutua itselleen sopivaan palveluun. Keskusalueiden ulkopuolella uudistuksella ei ole positiivista vaikutusta asiakkaalle sopivien palveluiden tarjontaan.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

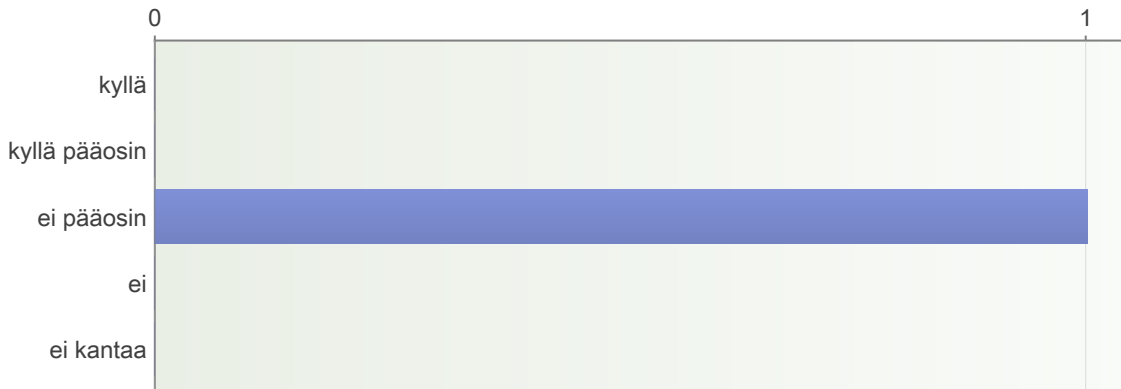
Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapausmalli heikentää maakunnan kykyä toteuttaa sosiaali- ja terveystalvvelujen integraatiota alueellaan, koska kaikki palvelutuotanto ei ole suoraan maakunnan hallinnollisen ohjauksen piirissä. Nyt lausunnolla olevasta lakiehdotuksesta puuttuu vielä tarkemmat määrittelyt sille, mitä tarkoitetaan palvelukokonaisuuksilla ja palveluketjuilla. Nämä on tarkoitus lisätä lakiin vasta valmistelun myöhemmässä vaiheessa. Näin ollen nykyisen ehdotuksen pohjalta on vaikea arvioida palveluiden yhteensovittamista.

Palvelujen yhteen sovittaminen eli integraatio on huomattavan haasteellista, jos valinnanvapaus toteutetaan esitetyllä tavalla. Sote-järjestämislakiluonnoksen mukaan maakunnan on huolehdittava laaja-alaisesti yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä sekä asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä. Maakunnan mahdollisuudet ohjata tuottajia ovat rajallisia ja vaativat runsaasti yksityiskohtaisia sopimuksia, sopimusten valvontaa ja tuottajakorvausten erityisehtoja. Palveluketjujen toteutumisen seuranta- ja valvontamahdollisuudet ovat rajalliset mm. pitkistä ketjutuksista ja asiakkaiden useista päällekkäisistä ja samanaikaisista palvelutarpeista johtuen. Maksusetelijärjestelmä vaikeuttaa muutenkin vaikeasti hallittavaa kokonaisuutta. Sopimusten ja tuottajien valvonta edellyttää runsaasti asiantuntijaresursseja.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

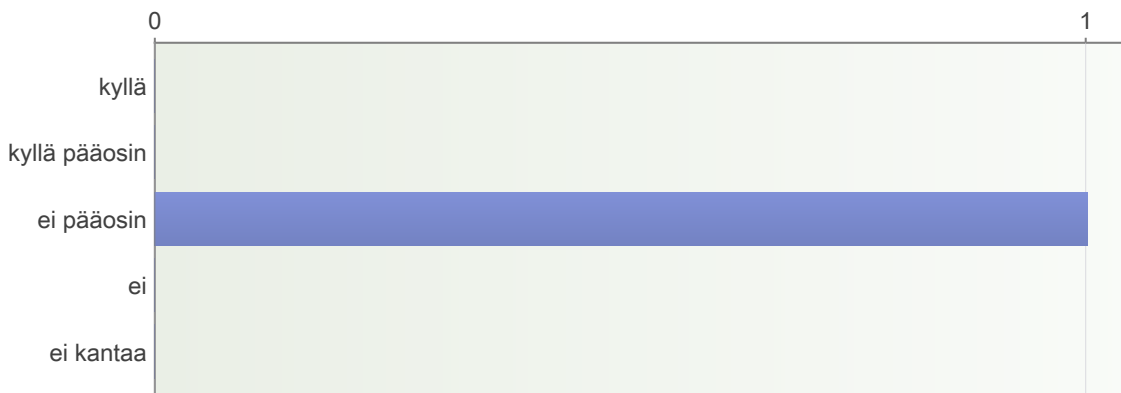
12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapausmallilla tavoitellaan laatukilpailun kautta toteutuvia tehokkuushyötyjä. Markkinoiden avaamisen odotetaan johtavan tuottajien väliseen kilpailuun, jossa tuloksena on nykytilaa nopeampi tuottavuuden kehitys. Valinnanvapausmalli sisältää kuitenkin markkinoiden syntymiseen ja tehokkaaseen toimintaan liittyviä riskejä sekä muita kustannuksia mahdollisesti kasvattavia tekijöitä. Esimerkkinä voidaan mainita kustannusvastaussiirto-ongelma perusterveydenhuollosta erikoissairaanhoidon, jota ei ole esityksessä ratkaistu. Yksityisillä palveluntuottajilla on taloudellinen kannustin lähettää asiakkaitaan maakunnan liikelaitoksen hoidettavaksi erikoissairaanhoidossa, vaikka asiakas voitaisiin hoitaa perusterveydenhuollossa.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

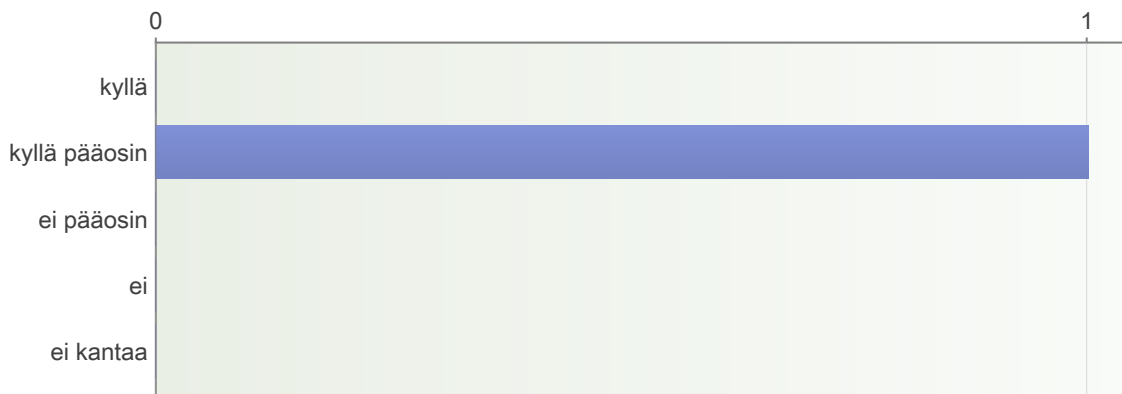
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jos iso osa palveluista siirtyy yksityiselle sektorille, niin se heikentää järjestelmän kansanvaltaisuutta. Maakuntalaki takaa asukkaiden vaikutusmahdollisuudet maakunnan toimintaa, mutta se ei ulotu yhtiöiden ja yhteisöjen toimintaan. Yhtiöittäminen rajaa julkisuusperiaatetta, vaikka hallintolakia ja julkisuuslakia sovelletaankin lakiesityksen mukaan yritysten ja yhteisöjen toimintaan silloin kun ne ovat valinnanvapautuottajia.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Vastaajien määrä: 1

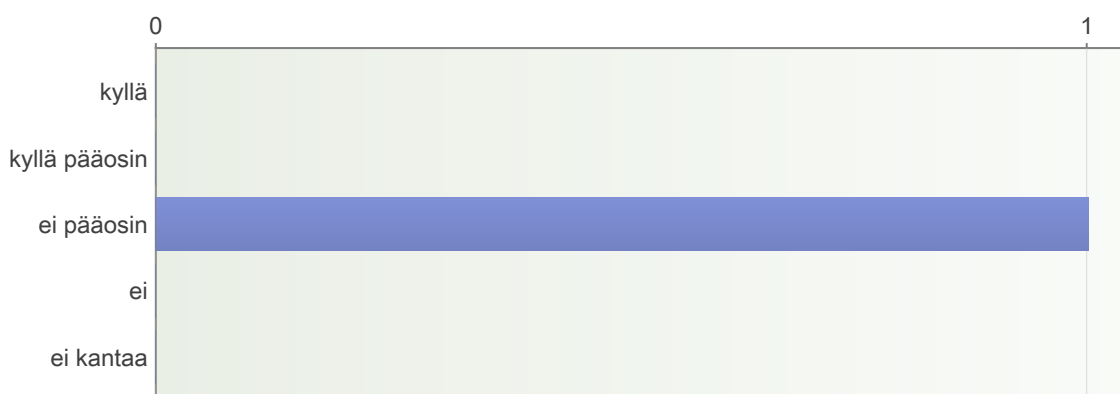
- Lausunnolla oleva lakiesitys on vielä keskeneräinen suoran valinnan palveluiden määrittelyn osalta. Tämä asia tarkentunee jatkovalmistelussa. Näin ollen tähän kysymykseen ei pysty vielä ottamaan kantaa.

19. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

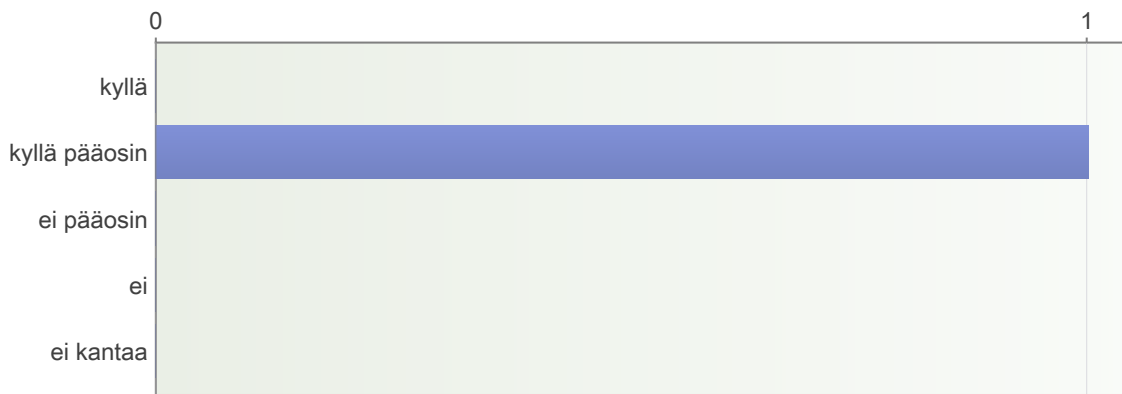
21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelijärjestelmässä maakunta ei voi kantaa järjestämisvastuutaan: maakunnalla ei ole suoria ohjaus- eikä vaikutusmahdollisuuksia maksusetelipalvelun tuottajaan. Maakunta voi lakiesityksen 31 §:n mukaan asettaa palvelun laatuun, saatavuuteen ja palvelujen yhteen sovittamiseen liittyviä ehtoja suoran valinnan palvelun tuottajille, mutta ei maksusetelipalvelun tuottajille.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

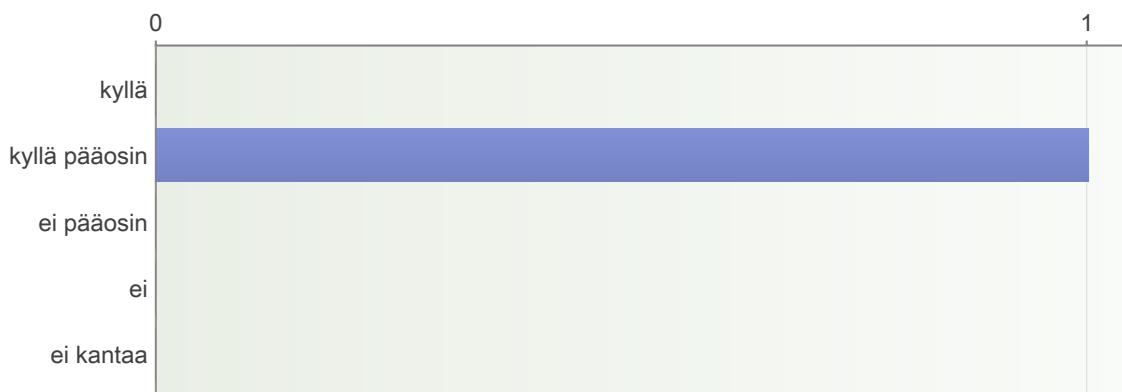

23. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

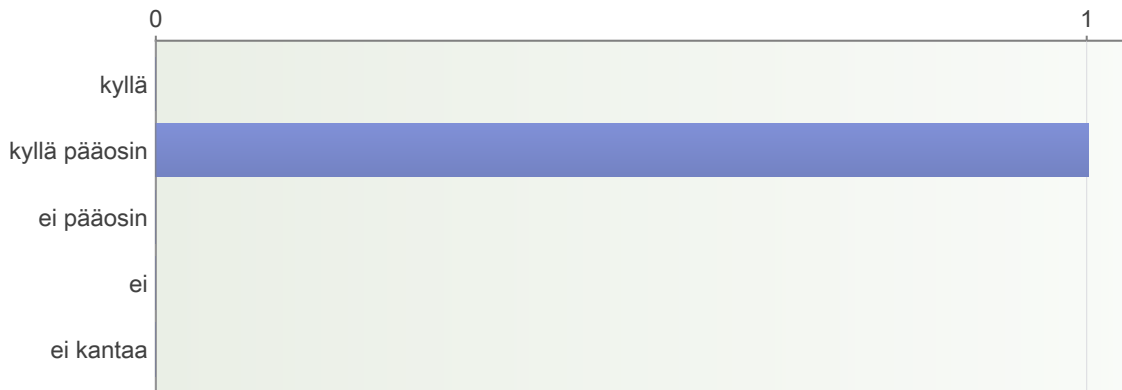
25. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pidämme hyvänä sitä, että lakiesitys antaa asiakkaalle mahdollisuuden kieltäytyä maksusetelistä, jolloin palveluntuottajan on tuotettava ko. palvelu muulla tavoin.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

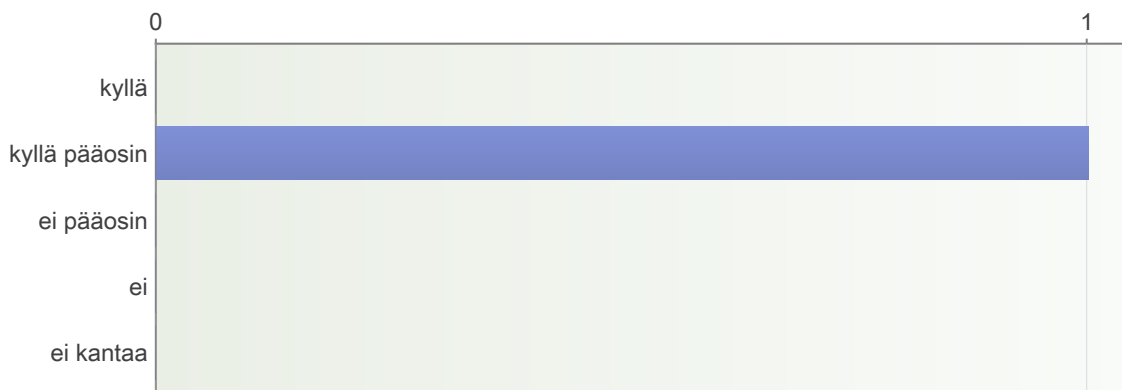

27. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

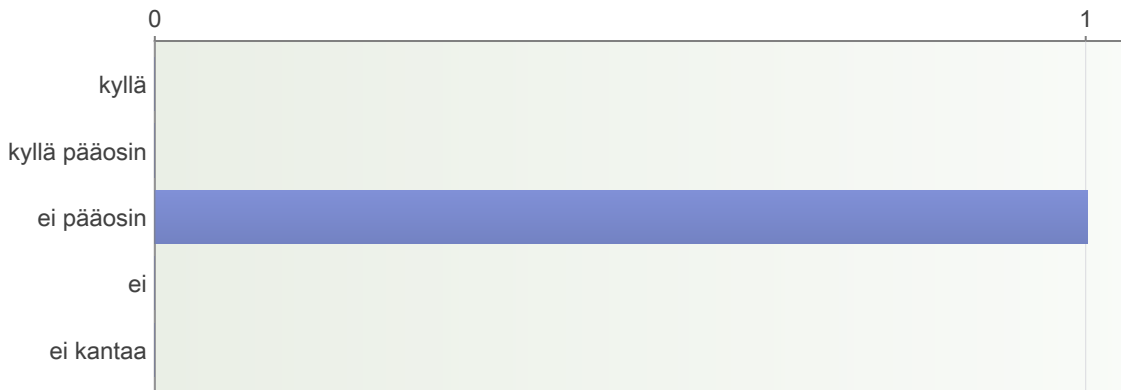

29. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

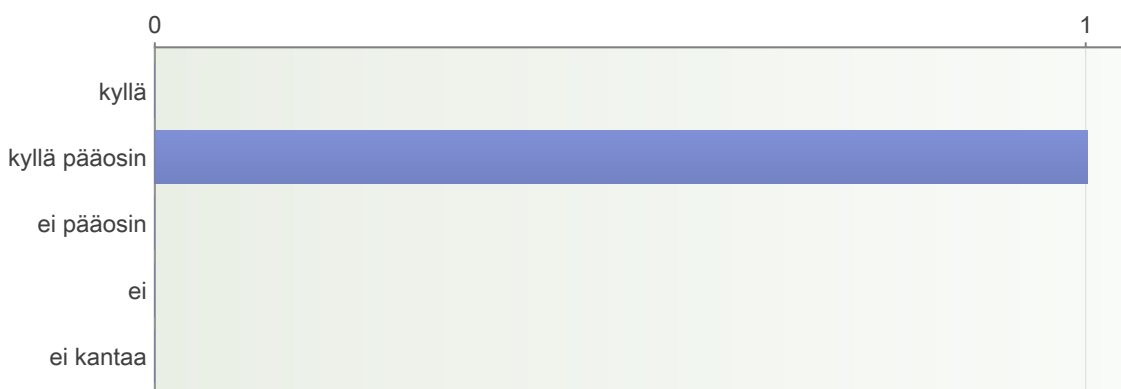
31. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelijärjestelmällä laajennetaan valinnanvapautta niihin palveluihin, joita ei koske asiakkaan suora valinnanvapaus. Lakiesityksen mukaan maakunnan on käytettävä palvelujen järjestämiseen asiakasseteliä riittävässä määrin sen varmistamiseksi, että muissa kuin suoran valinnan palveluissa toteutuu asiakkaan valinnanvapaus. Tämä velvoite kaventaa oleellisesti maakunnan ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksia järjestämisvastuun näkökulmasta.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

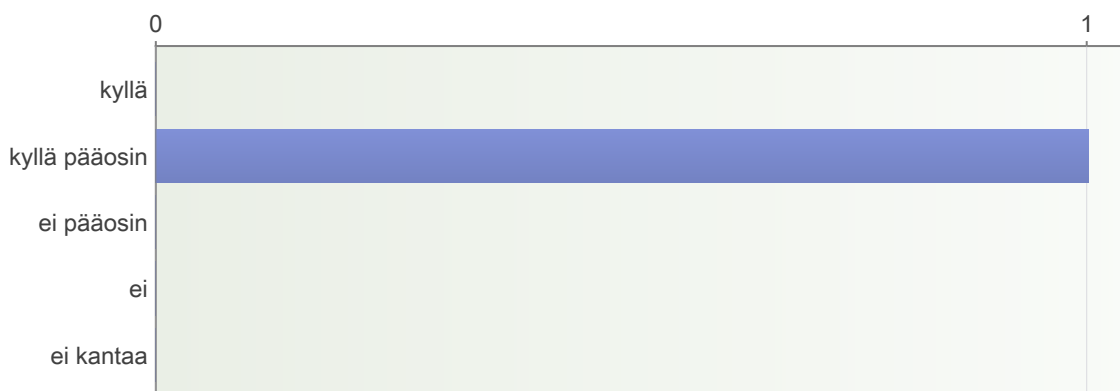

33. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

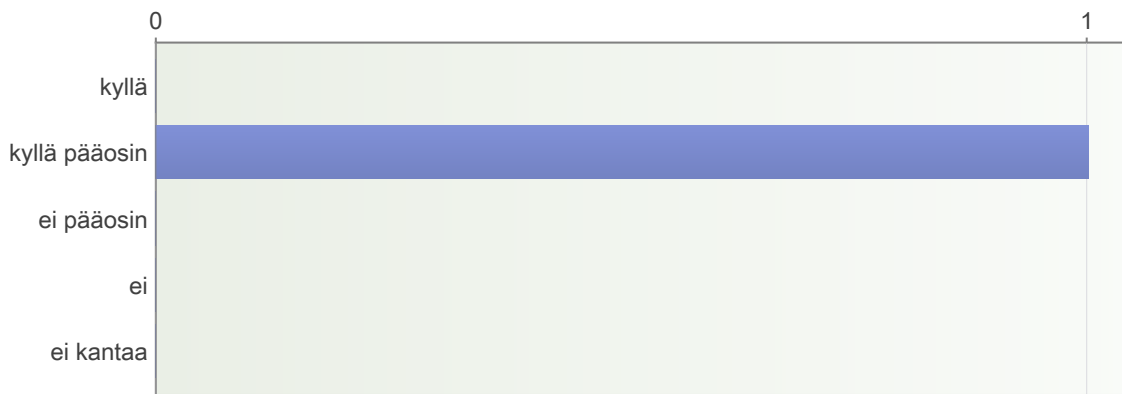
Ei vastauksia.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti).

Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

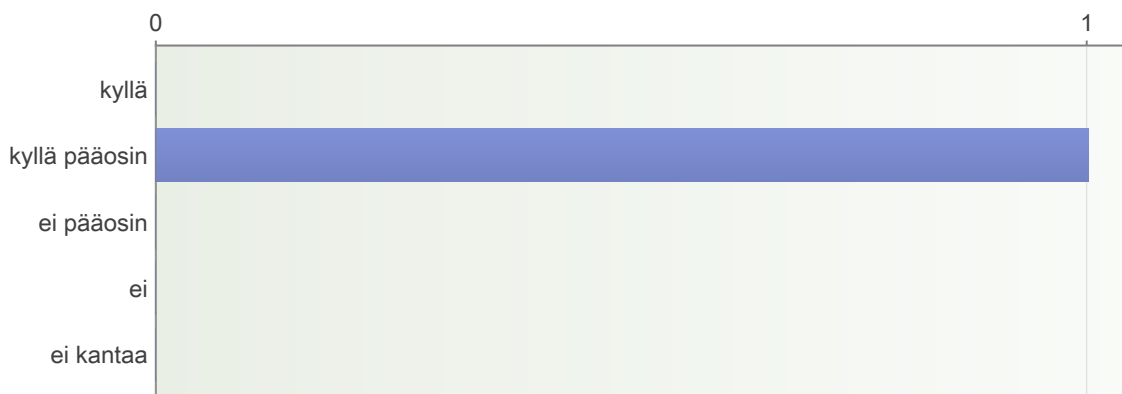

37. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

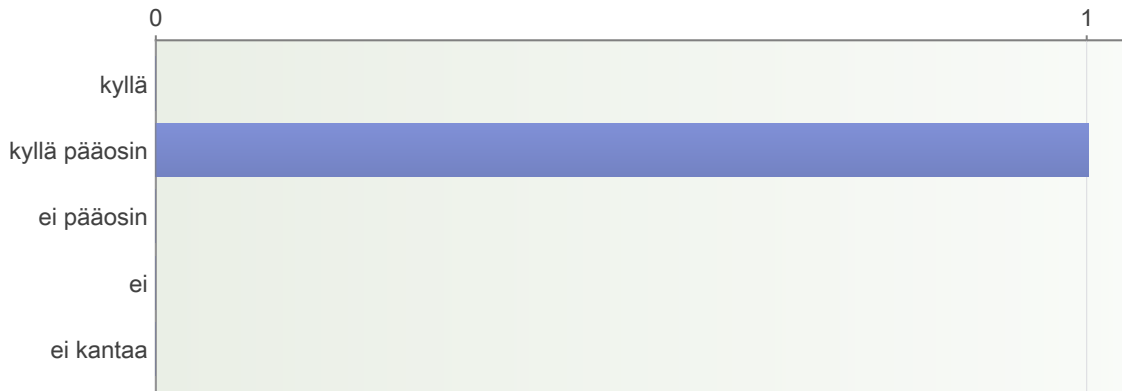

39. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

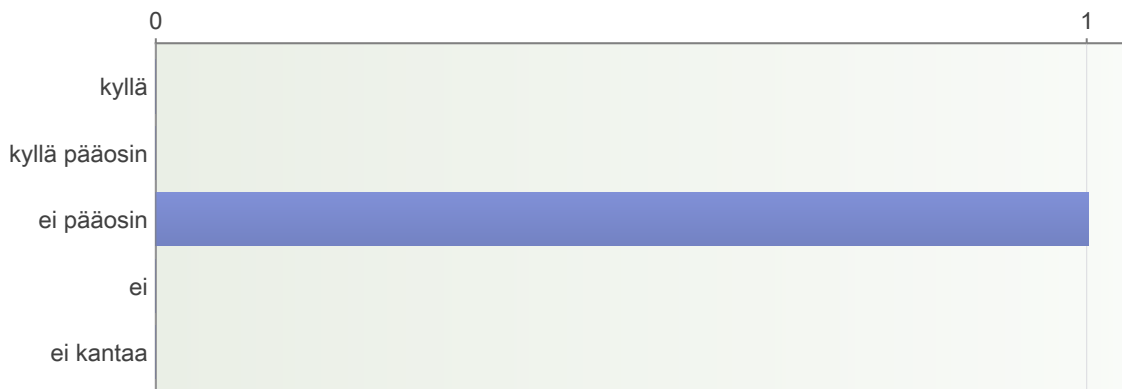

41. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

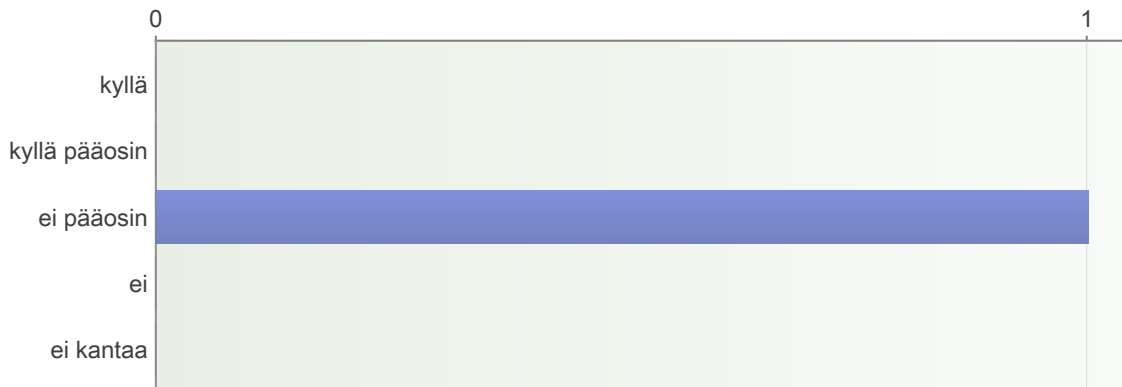
Vastaajien määrä: 1

- Kiinnitämme huomiota siihen, että palvelun tuottajan velvoitteissa tulisi puuttua ns. kustannustensiirto-ongelmaan.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

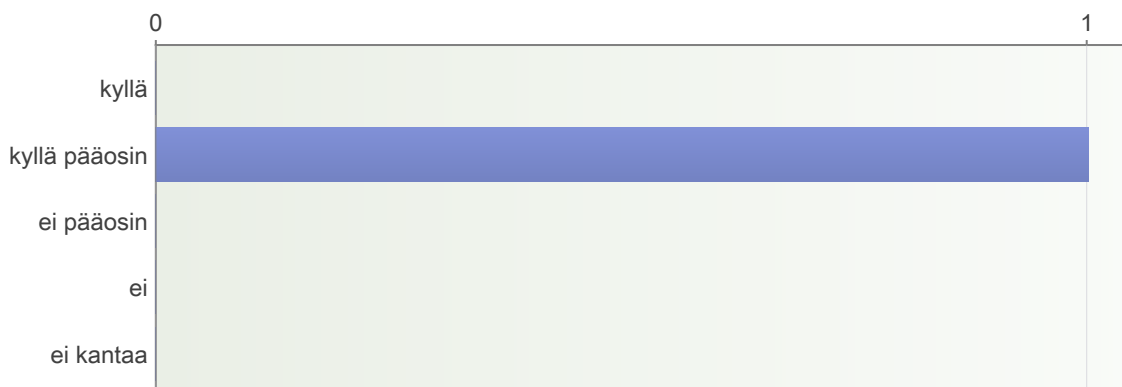
45. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kiinteän maksun osuudessa ei huomioida riittävästi asiakkaan palvelutarvetta. Tämä tulee johtamaan maakunnan sisällä siihen, että korkean sairastavuuden alueille ei muodostu yksityistä palveluntarjontaa, vaan näillä alueilla palveluntarjonta jää maakunnan vastuulle. Esityksen mukainen rahoitustapa kannustaa asiakkaiden valikointiin.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

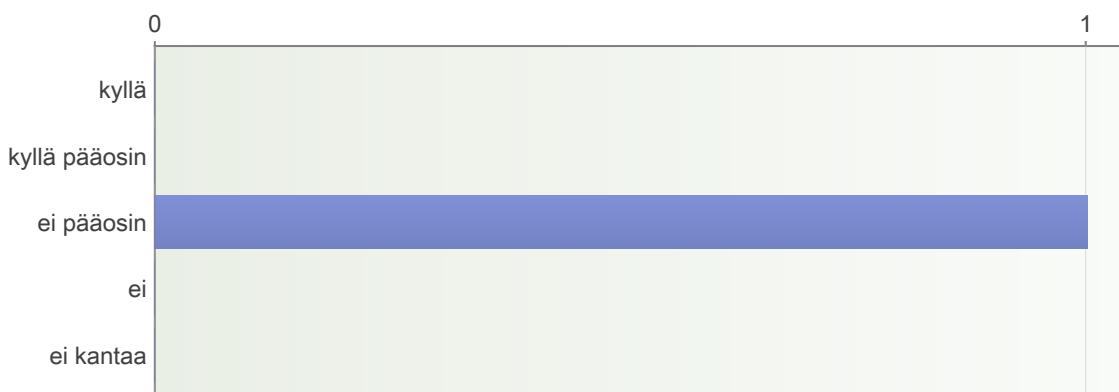

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

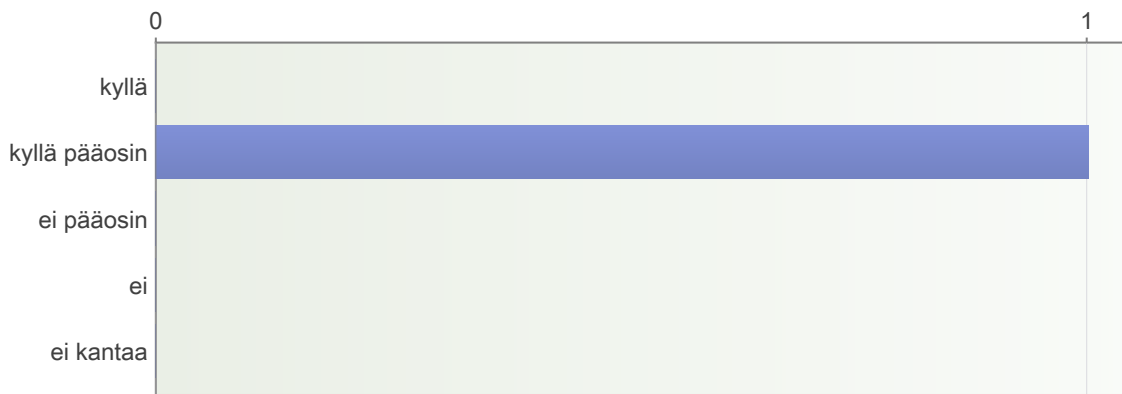
49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden toimeenpanolle on varattava riittävä siirtymäaika. Markkinoiden avautuminen suoran valinnan sote-keskuksille ja suunhoidon yksiköille sekä asiakassetelin ja henkilökohtaisen budjetin käyttöönotto yhtä aikaisesti 1.1.2019 muodostavat suuren riskin palvelujen jatkuvuudelle. Lakiluonnoksessa säädetään 1. ja 2. vaiheessa tapahtuvasta vaiheistuksesta, mutta tosiasiasa lain voimaantulossa ei ole lainkaan vaiheistusta. Lain siirtymäsäännökset ja niiden perustelut ovat ristiriitaisia. Kahden vuoden siirtymäaika 31.12.2020 saakka maakunnan yhtiöiden perustamisessa ei ole aito siirtymäaika, jos yksityiset sote-keskukset ja suun hoidon yksiköt ovat aloittaneet toimintansa 1.1.2019.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

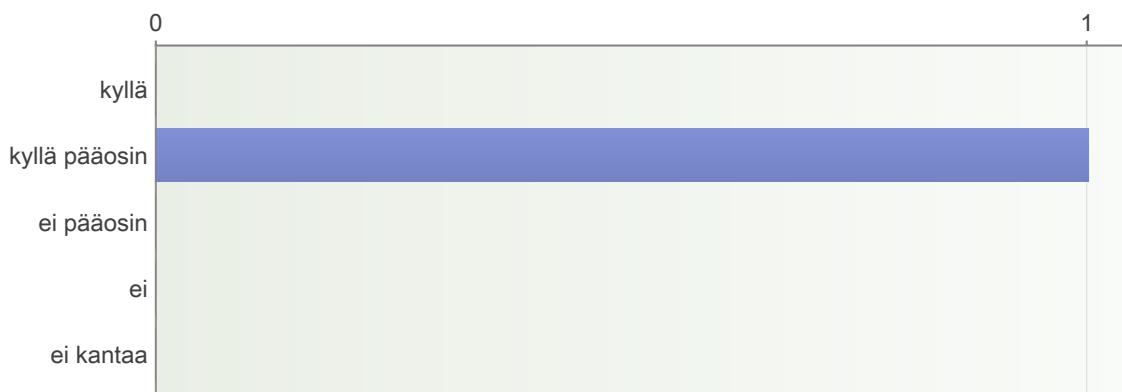

51. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

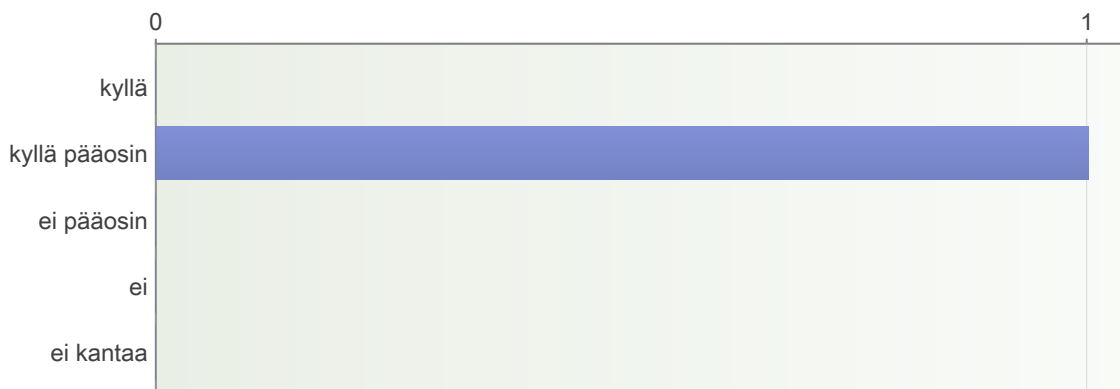
53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Esitetty malli luo tiheään asutuilla alueilla hyvät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiselle. Sen sijaan harvaanasutuilla alueilla esitetty malli ei luo uutta liiketoimintaa.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Suoran valinnanvapauden piirissä olevilta sosiaali- ja terveyskeskuksilta tulisi edellyttää palveluiden hankkimista pieniltä toimijoilta.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelijärjestelmä ja henkilökohtainen budjetointi tukevat pieniä sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita.

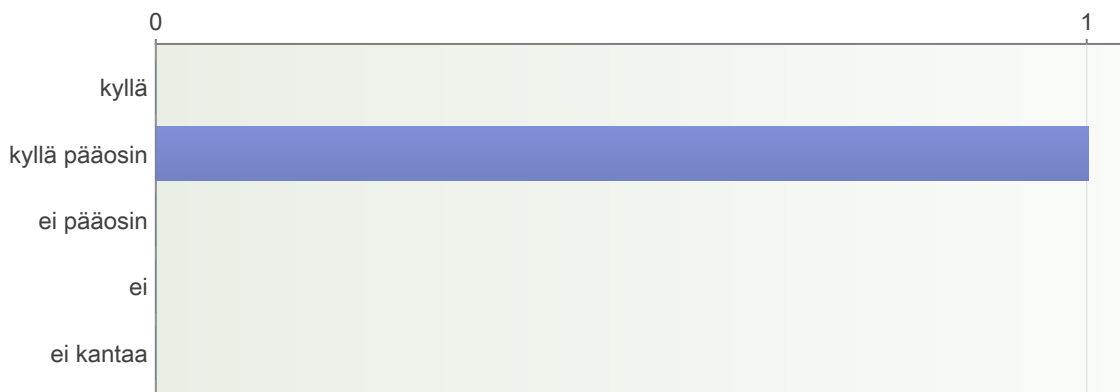
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus voi nopeuttaa hoitoon pääsyä suoran valinnan palveluiden osalta ja siten ehkäistä ihmisten ongelmien kasaantumista ja vähentää erityistason palveluiden tarvetta.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

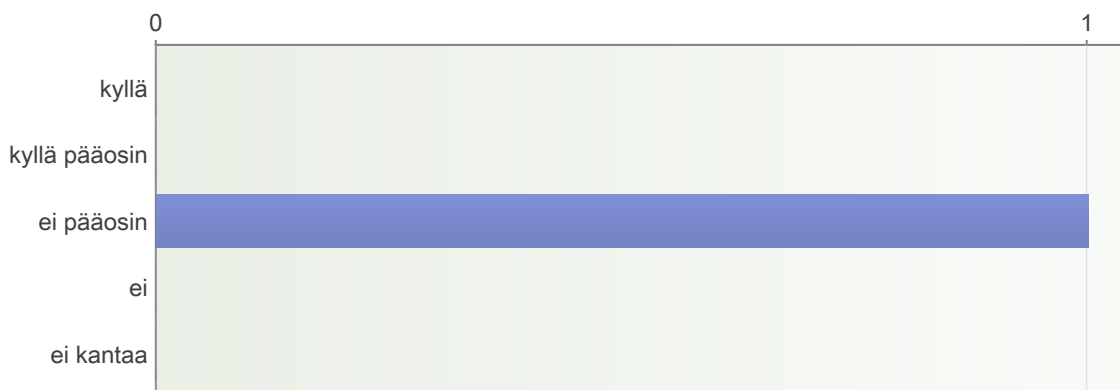

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutusarvioinnin osalta viittaamme nyt lausunnolla olevan hallituksen esityksen seuraaviin kohtiin:
  - Valinnanvapauden vaikutusarviointi on vielä tässä vaiheessa hankalaa, koska monet lakiehdotuksen linjaukset toteutuvat vasta maakuntien päätösten mukaan valinnanvapausjärjestelmän toteuttamisvaiheessa, ja koska ei ole tietoa esim. siitä, miten sosiaalipalvelut ja vastuu yksilöä koskevista hallintopäätöksistä toteutetaan (s. 59)
  - Vastaavaa valinnanvapausjärjestelmää ei ole toteutettu missään muussa maassa, joten vaikutusten arvioinnissa ei ole mahdollista suoraan käyttää muiden maiden kokemuksia. (s. 59).
  - Uudistuksen vaikutukset tulevat vaihtelevaan maakuntien välillä ja myös maakuntien sisällä sen eri alueilla (s. 66).
  - Uudistuksen aluepoliittisia vaikutuksia on mahdoton arvioida (s. 66).
  - Valinnanvapausmallin taloudellisten vaikutusten arviointi on hankalaa (s. 68).
  - Euromääräisiä arvioita kilpailun positiivisista vaikutuksista on vaikea antaa (s. 71).
  - Tehokkuushyötyjen saaminen on epävarmaa (s. 72).
  - Tutkittua tietoa valinnanvapauden vaikutuksista ihmisten hyvinvointiin ja palvelujärjestelmän toimivuuteen on Suomessa hyvin vähän (s. 81).
  - Tässä vaiheessa on kuitenkin mahdotonta arvioida, millaiseksi sosiaali- ja terveyskeskusten palveluvalikoima muodostuu ja millaisia vaikutuksia tällä on asiakkaan asemaan (s. 85).

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaudella ei ole merkittävää vaikutusta kunnan toimintaan, koska muu lainsäädäntö rajaa kunnan palveluntuotannon tältä osin.

Valinnanvapauslainsäädäntö tuo haasteita koulu- ja opiskeluterveydenhuollon toteuttamiseen.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.